

JURK

Juridisk rådgivning for kvinner

Økonomisk vold

www.jurk.no

FORORD

Denne brosjyren er utgitt av Juridisk rådgivning for kvinner (JURK). JURK er et studentdrevet rettshjelpiltak som gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner.

JURK tar forbehold om regelendringer i tiden etter publisering.

Vi takker for gode innspill fra øvrige medarbeidere i JURK.

Oslo, juni 2017

Brosjyren er revidert februar 2024 av

Eline Fjærbu

Ina Desiré Haukland

Sofie Helen Heggen

Johanne Haugen Wigmostad

Mina Bjerke Søftingen

Bisma Butt

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0 INNLEDNING	3
1.1 Brosjyrens formål.....	3
2.0 OM ØKONOMISK VOLD	3
2.1 Hva er økonomisk vold?	3
2.2 Straffbarheten ved økonomisk vold	4
3.0 ANMELDELSE OG ETTERFORSKNING	5
3.1 Anmelde et straffbart forhold	5
3.2 Henleggelse	6
4.0 ANSVAR FOR GJELD	7
4.1 Når økonomisk vold har ført til gjeld.....	7
4.2 Hovedregelen for gjeldsansvar	7
4.3 Overføre gjeld til en annen	8
4.4 Bestride gjelden hos kreditor	8
5.0 MULIGHETEN FOR Å FÅ PENGENE TILBAKE	10
5.1 Muligheten for å få pengene tilbake fra banken når noen har tatt penger fra kontoen din.....	10
5.2 Muligheten for å få pengene tilbake fra den som har utsatt deg for økonomisk vold	10
5.3 Sivil rettssak	12
6.0 ØKONOMISK HJELP FRA NAV	13
7.0 HVOR KAN DU FÅ HJELP HVIS DU HAR BLITT UTSATT FOR ØKONOMISK VOLD?	13

1.0 INNLEDNING

1.1 Brosjyrens formål

Vårt mål med denne brosjyren er å gi en kortfattet fremstilling av juridiske spørsmål som er aktuelle i forbindelse med økonomisk vold. Formålet med brosjyren er å gjøre deg i stand til å se hovedproblemene som kan oppstå i den forbindelse, og å gjøre leseren bevisst på sine rettigheter.

2.0 OM ØKONOMISK VOLD

2.1 Hva er økonomisk vold?

Definisjon av økonomisk vold Økonomisk vold er når noen handler slik at du forhindres fra å styre din egen økonomi. Økonomisk vold kan skje på mange måter. Du kan for eksempel nektes adgang til din egen eller en felles bankkonto, eller forhindres i å ha en inntekt. Dermed kan du presses til å måtte be om lov til å bruke penger. Det er også økonomisk vold hvis du tvinges til å skrive under på lån som gjør at du risikerer å få stor gjeld, eller at en person tar opp lån i ditt navn. Økonomisk vold kan også skje ved at noen tar penger fra kontoen din uten at du har samtykket til det, eller at du blir presset til å betale for noen andre. Dette kan du lese mer om i denne brosjyren.

Konsekvensen er ofte økonomisk underlegenhet og avhengighet. Regjeringen har anerkjent økonomisk vold som en type vold.

Hvis du tror at du er utsatt for økonomisk vold kan du ta kontakt med JURK.

2.2 Straffbarheten ved økonomisk vold

Det finnes ikke en egen straffebestemmelse i den norske straffeloven som bruker begrepet økonomisk vold. Det finnes derimot flere straffebestemmelser som kan omfatte ulike sider av den økonomiske volden. Under kan du lese om noen av straffebestemmelsene.

Bedrageri Økonomisk vold kan for eksempel omfattes av straffeloven § 371 om bedrageri. Bedrageri betyr å lure til seg penger man ikke har krav på, for eksempel ved å bruke andres kreditt- eller debetkort uten deres tillatelse.

*Identitets-
krenkelse* En annen straffebestemmelse som kan være aktuell ved økonomisk vold er misbruk av en annens identitet etter straffeloven § 202.

Tvang Det er også straffbart etter straffeloven § 251 å bruke tvang for at noen skal gjøre, tåle eller unnlate noe. Et eksempel er dersom du blir tvunget til å signere på lånepapirer.

Mishandling i nære relasjoner Økonomisk vold kan også være straffbart etter straffeloven § 282 om mishandling i nære relasjoner. Ikke all vold regnes som mishandling. Mishandlingen må være alvorlig eller gjentatt. Mishandling i nære relasjoner etter loven er i utgangspunktet mishandling som strekker seg over tid, men den begrenser seg ikke til det. Også enkelttilfeller kan omfattes hvis krenkelsen er alvorlig. Det skal trolig mye til for at økonomisk vold anses som mishandling i nære relasjoner.

JURK bemerker at flere vilkår enn de nevnte må være oppfylt for at en person skal kunne straffes.

3.0 ANMELDELSE OG ETTERFORSKNING

3.1 Anmelde et straffbart forhold

Levere anmeldelse Hvis du mener at du har blitt utsatt for en eller flere straffbare handlinger, kan du levere en anmeldelse om dette til politiet.

Avhør Det blir ofte gjort et avhør av den som anmelder en sak til politiet. Du har normalt ikke plikt til å forklare deg for politiet, men forklaringen kan få stor betydning for den videre behandlingen av saken. Politiet skal spørre om du ønsker at handlingen påtales, for eksempel om du ønsker at politiet skal ta saken til retten.

*Etter-
forskning*

Hvis politiet mener det er rimelig grunn til å undersøke om det har skjedd noe straffbart, skal de starte en etterforskning. Formålet med etterforskningen er å samle nødvendige opplysninger og bevis, for blant annet å kunne avgjøre om det er tilstrekkelige grunnlag til å gjennomføre en straffesak i retten. JURK bemerker at det av hensyn til etterforskningen er viktig å anmelde forholdet så raskt som mulig etter at den straffbare handlingen ble begått.

3.2 Henleggelse

Noen saker blir henlagt av politiet. Det betyr at politiet avslutter etterforskningen. Det kan skyldes forskjellige ting, for eksempel at det ikke er nok bevis for å avgjøre om det har skjedd en straffbar handling, eller at handlingen ikke er straffbar.

JURK erfarer at det kan være vanskelig å bevise at man er utsatt for økonomisk vold.

*Klage på
henleggelse*

Hvis du har levert en anmeldelse og politiet henlegger saken, skal du få skriftlig beskjed om det med en gang. Da har du rett til å klage på henleggelsen innen tre uker. Det er viktig å huske på at en henleggelse ikke nødvendigvis betyr at politiet ikke tror deg.

4.0 ANSVAR FOR GJELD

4.1 Når økonomisk vold har ført til gjeld

Du kan bli påført gjeld som følge av økonomisk vold. Økonomisk vold kan være at det blir tatt opp lån i ditt navn uten at du vet om det eller har samtykket til det. Det kan også skje ved at du blir presset til å ta opp et lån du ikke ønsker.

Hvis du er utsatt for økonomisk vold kan du være registrert som skyldner for gjelden hos kreditorene. Under står det generell informasjon om ansvaret for gjeld og mulige måter å håndtere gjelden på.

Debitor og kreditor

Hvis du har lånt penger, er du debitor for pengekravet. Den som har lånt bort penger er kreditor for pengekravet.

4.2 Hovedregelen for gjeldsansvar

Lånegjeld

Når du låner penger, får du lånegjeld. Debitor er i utgangspunktet forpliktet til å betale pengene tilbake til kreditor. Som regel forholder kreditor seg til den som er oppført som debitor på lånet. Dette gjelder uavhengig av hva slags lånegjeld det er snakk om, for eksempel boliglån eller forbrukslån hos en bank.

4.3 Overføre gjeld til en annen

Debitorskifte /gjeldsovertakelse Hvis du ønsker å overføre gjeld til en annen person, må kreditor i utgangspunktet godkjenne dette. Dette kalles debitorskifte eller gjeldsovertakelse. Det er av stor betydning for kreditor hvem som skal betale pengene tilbake. Dette kan være fordi det er lettere å få gjelden betalt tilbake fra en person som har penger, enn en som ikke har det.

JURK erfarer at kreditor ofte ikke vil at gjelden overføres til en annen.

4.4 Bestride gjelden hos kreditor

Ta kontakt med kreditor Dersom du er utsatt for økonomisk vold må du ta kontakt med kreditor med én gang og si at du ikke erkjenner gjelden. Det betyr at du sier at du er uenig i at du skylder penger.

Innsyn hos kreditor Du kan kontakte banken og be om innsyn. Det vil si at du ber banken om å sende deg alle opplysningene de har om gjelden slik at du får oversikt.

Bestridelse til kreditor Når det er stiftet gjeld i ditt navn, og dette ikke blir nedbetalt, vil banken prøve å kreve inn pengene. Siden lånet er registrert i ditt navn, ser

banken på deg som rette skyldner. Rette skyldner er den personen banken mener at skylder dem penger.

Du kan kontakte banken og informere om at du ikke er rette skyldner for lånet på grunn av forholdene rundt låneopptaket. Slike forhold kan for eksempel være at lånet ble tatt opp i ditt navn av noen andre, at du tok opp lånet fordi du ble truet eller at du ble tvunget til å ta opp lånet. Når du sier deg uenig i kravet vil det være en bestridelse av kravet.

Noen ganger er kravet overført fra banken til et inkassoselskap. Et inkassoselskap er et selskap som krever inn penger. Hvis kravet er overført til et inkassoselskap, må du kontakte dem i stedet for banken.

Du kan kontakte JURK hvis du har flere spørsmål om bestridelse til kreditor.

Kreditor kan tvangs-inndrive kravet Hvis kreditor ikke godtar bestridelsen din, kan kreditor prøve å tvinge deg til å betale. Det betyr at de kan be namsmyndighetene eller forliksrådet om hjelp til å få pengene tilbake. Du kan lese mer om tvangsinn drivelse i JURK sin brosjyre «Inndrivelse av pengekrav». Brosjyren finner du på www.jurk.no.

5.0 MULIGHETEN FOR Å FÅ PENGENE TILBAKE

5.1 Muligheten for å få pengene tilbake fra banken når noen har tatt penger fra kontoen din

Reklamasjon Hvis gjerningspersonen har tatt penger fra din konto, må du reklamere til din egen bank uten ugrunnet opphold. Dette betyr at du må si ifra med én gang du oppdager at pengene er borte. Hvis du sier ifra med én gang, skal banken som regel overføre pengene tilbake til deg.

5.2 Muligheten for å få pengene tilbake fra den som har utsatt deg for økonomisk vold

Mulighetene for å få tilbake pengene, avhenger av om den som har utsatt deg for økonomisk vold er enig i å skylde deg penger.

Regress Hvis du har betalt noe for noen andre, kan du ha mulighet til å søke regress. Å søke regress betyr at du krever pengene tilbake fra den som egentlig skulle betalt. Et eksempel kan være at du har betalt ned på en annens gjeld fordi du ble presset til det.

Gjeldsbrev

Du kan kreve pengene på to måter. Du kan enten skrive et gjeldsbrev eller sende et påkrav. Hvis den som har utsatt deg for økonomisk vold er enig i at det egentlig er han eller hun som skulle ha betalt gjelden, er det praktisk å skrive et gjeldsbrev. Et gjeldsbrev er et dokument hvor det står at en person skylder en annen et bestemt pengebeløp, uten at det skal gis noe tilbake. Et gjeldsbrev har en foreldelsesfrist på 10 år. At et pengekrav foreldes, betyr at pengene i utgangspunktet ikke lenger kan kreves tilbake fordi det har gått for lang tid. Hvis gjeldsbrev er en aktuell fremgangsmåte for deg, kan du ta kontakt med JURK for å få tilsendt en gjeldsbrevsmal.

Det kan ofte være vanskelig å få den som har utsatt deg for økonomisk vold til å skrive under på et gjeldsbrev fordi underskriften innebærer en erkjennelse av ansvar for gjelden eller et betalingsløfte.

Påkrav

Hvis vedkommende ikke er villig til å skrive under på et gjeldsbrev, er det mulig å sende den som har utsatt deg for økonomisk vold en skriftlig meddelelse. En skriftlig meddelelse er en skriftlig beskjed, og kan for eksempel være et skriftlig påkrav. Videre i teksten vil vi bruke ordet «påkrav» om en skriftlig meddelelse. Hvis du ønsker å sende et påkrav, kan du ta kontakt med JURK for å få tilsendt en påkravsmal.

Hjelp fra det offentlige Både påkrav og gjeldsbrev kan være grunnlag for å få det offentlige hjelp til å tvangsinn drive pengekravet.

Innsigelser fra den som har utsatt deg for økonomisk vold Hvis den som har utsatt deg for økonomisk vold kommer med en skriftlig innsigelse mot kravet etter at påkrav er sendt, må saken behandles i forliksrådet før det offentlige kan bistå deg i inndrivelsen. Det finnes noen saker som gjelder pengekrav av en viss størrelse, som kan behandles i tingretten. JURK bemerker at det kan være vanskelig å få medhold i kravet sitt hvis det ikke finnes noen bevis for at du har et pengekrav mot den som har utsatt deg for økonomisk vold.

JURK bemerker at det gjelder foreldelsesfrister for når et pengekrav kan inndrives. JURK har en egen brosjyre om inndrivelse av pengekrav. Brosjyren finner du på www.jurk.no.

5.3 Sivil rettssak

Det er mulig å reise sivil sak for domstolene hvis du mener at du har krav på erstatning fra en annen person.

Det er også mulig å reise sivil sak hvis du mener at en låneavtale er ugyldig, for eksempel fordi den er urimelig eller er inngått med tvang. JURK bemerker at det kan koste penger å ta en sivil sak til domstolene.

6.0 ØKONOMISK HJELP FRA NAV

NAV kan gi økonomisk rådgivning. Hvis du ønsker økonomisk rådgivning, kan du ringe 55 55 33 39 eller ta kontakt med ditt lokale NAV-kontor.

NAV kan hjelpe deg med å

- finne ut hvordan du kan få redusert utgiftene dine
- gjøre avtaler med dem du skylder penger
- finne opplysninger om dine rettigheter og plikter
- søke om gjeldsordning
- kontakte namsmannen

Du kan lese mer om hva NAV kan tilby på nettsiden www.nav.no.

7.0 HVOR KAN DU FÅ HJELP HVIS DU HAR BLITT UTSATT FOR ØKONOMISK VOLD?

Politiet

Politiet kan gi informasjon og råd, og de kan etterforske den som har utsatt deg for økonomisk vold. Hvis du vil anmelde må du som oftest møte opp hos politiet.

Du kan kontakte din lokale politistasjon ved å ringe 02800. Hvis du trenger øyeblikkelig hjelp fra politiet, bør du ringe 112.

Støttesenter for kriminalitets-utsatte Støttesenter for kriminalitetsutsatte kan gi hjelp og veiledning til de som har vært utsatt for kriminelle handlinger. De tilbyr støtte fra anmeldelse til saken er avgjort. Det finnes et støttesenter i alle politidistrikter. Telefonnummeret deres er 800 40 008.

Namsmannen Namsmannen i din kommune har plikt til å gi veiledning i de saker de har ansvar for. De kan svare deg på spørsmål om inndrivelse av gjeld og forhandling med kreditor

Økonomiformidlingen Økonomiformidlingen er drevet av studenter ved Norges Handelshøyskole (NHH) i Bergen. De tilbyr gratis økonomisk rådgivning til privatpersoner som ønsker det.

Økonomiformidlingen kan hjelpe deg med spørsmål om gjeld, forsikring, pensjon og skatt. De kan også hjelpe til med å sette opp budsjett.

www.okonomiformidlingen.no

Telefon: 451 28 272

JURK Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner. Du kan finne mer informasjon om oss på www.jurk.no.

Du kan ringe oss på 22 84 29 50 eller besøke oss i Skippergata 23, 0154 Oslo.

Du kan alltid sende inn saken din til oss på internett. Det kan du gjøre på www.jurk.no → «Send oss din sak».

JURK

www.jurk.no

22 84 29 50
Skippergata 23, 0154 Oslo